

Udskriftsdato: 23. december 2025

2015/1 LSF 174 (Gældende)

Forslag til Lov om ændring af arkivloven (Kroers, foreningers og virksomheders anvendelse af kongekronen)

Ministerium: Kulturministeriet

Journalnummer: Kulturmin.

Forslag

til

Lov om ændring af arkivloven

(Kroers, foreningers og virksomheders anvendelse af kongekronen)

§ 1

I arkivloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1035 af 21. august 2007, som ændret ved lov nr. 1170 af 10. december 2008, lov nr. 652 af 18. maj 2015 og § 3 i lov nr. 742 af 1. juni 2015, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 5 indsættes:

»§ 5 a. Kulturministeren kan fastsætte nærmere regler om, at kroer kan anvende kongekronen.

§ 5 b. Kulturministeren kan fastsætte nærmere regler om, at kongekronen må anvendes som en del af foreningers og virksomheders logo, når historiske grunde taler for det.«

2. Overalt i *kapitel 6* ændres »Statens Arkiver« til: »Rigsarkivet«.

3. Overalt i *kapitel 6* ændres »Statens Arkivers« til: »Rigsarkivets«.

§ 2

Loven træder i kraft den 1. juli 2016.

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Formålet med lovforslaget er at give kulturministeren hjemmel til at tillade kroer, foreninger og virksomheder at anvende kongekronen.

Kongekronen er klassificeret som et statskendetegn, og anvendelsen er forbeholdt statslige myndigheder og kongehuset. Lovforslagets formål er ikke at ændre ved denne status i øvrigt.

Nogle kroer, foreninger og virksomheder anvender i dag kongekronen af forskellige historiske grunde. Lovforslaget har til hensigt at give kulturministeren hjemmel til at tillade, at kroer, foreninger og virksomheder kan anvende kongekronen, når særlige historiske forhold taler for det.

Det foreslås overalt i *kapitel 6* i arkivloven at ændre navnet Statens Arkiver til Rigsarkivet samt navnet Statens Arkivers til Rigsarkivets. Baggrunden for ændringen er, at Rigsarkivet er den betegnelse, som er mest udbredt i befolkningen og derfor også oftest anvendes. Navneændringen blev vedtaget ved lov nr. 652 af 18. maj 2015, men omfattede ved en fejl ikke § 22 a, som blev vedtaget ved lov nr. 742 af 1. juni 2015 på Finansministeriets område, hvor Statens Arkiver og Statens Arkivers nævnes i § 3. Med bestemmelserne vil navnet overalt i arkivloven være ændret fra Statens Arkiver til Rigsarkivet samt fra Statens Arkivers til Rigsarkivets.

2. Baggrund

2.1. Den historiske baggrund for kroernes anvendelse af kongekronen

Betegnelsen kongeligt privilegerede har indtil 1912 været anvendt om blandt andet udvalgte kroejere med en særlig bevilling. Bevillingen knyttede sig til kroejeren og ikke til kroen. Efter 1912 ophørte bevillingsformen og dermed også efterhånden titlen som kongeligt privilegeret. Der er ikke en sammenhæng mellem de gamle regler om bevillingen til at drive kro og muligheden for at anvende kongekronen som symbol. Alligevel har en række kroejere anvendt kongekronen i tilknytning til krovirksomheden.

De nuværende kroer, hvor tidligere kongeligt privilegerede kroejere drev kro, anses for at være en vigtig del af Danmarks kulturarv, da de fortæller kulturhistorien om det historiske netværk af kongeligt privilegerede kroer, som sikrede den vejfarende et overnatningssted med mulighed for forplejning.

2.2. Den historiske baggrund for foreningers og virksomheders anvendelse af kongekronen

Der er i dag nogle foreninger og virksomheder, som har haft tradition for at anvende kongekronen i deres logo. Blandt disse har nogle fået tilladelse af tidligere medlemmer af kongehuset til eksempelvis at kalde sig kongelig eller til at anvende kongekronen i deres logo. Disse tilladelser kan af forskellige grunde være vanskelige at dokumentere. Det er ligeledes uklart, om de enkelte tilladelser indebar en ret til at bruge kongekronen, samt om tilladelserne var tidsbegrænset.

Lovforslaget vil skabe en hjemmel for kulturministeren til at tillade, at kongekronen må anvendes som en del af visse foreningers og virksomheders logo, når historiske grunde taler for det.

Dette lovforslag omfatter ikke virksomheder mv., der er tildelt prædikatet »Kongelig Hofleverandør«.

3. Hovedpunkter i lovforslaget

3.1. Kroers mulighed for at anvende kongekronen

3.1.2. Gældende ret

Efter gældende ret må kroer, hvor tidligere kongeligt privilegerede kroejere drev kro, ikke anvende kongekronen.

I følge straffelovens § 132, jf. lovebekendtgørelse nr. 873 af 9. juli 2015, straffes med bøde den, som forsætligt eller ved uagtsomhed på retsstridig måde benytter kendetegn eller dragt, der er forbeholdt dansk eller fremmed offentlig myndighed eller militærpersoner.

Kongekronen anses for at være et statskendetegn, som er forbeholdt kongehuset og statslige myndigheder. Den danske kongekrone har, set forfra, fem synlige bøjler, som øverst bøjer ind mod midten af kronens cirkel. I bøjlernes foreningspunkt er placeret et rigsæble. Øverst på rigsæblet er placeret et kløverbladskors. Kongekronen indgår i det danske rigsvåben.

Hensynet bag beskyttelsen af kongekronen som statskendetegn er, at det skal være umiddelbart synligt, at en person eller institution, der udøver myndighed, repræsenterer staten.

Det fremgår af arkivlovens § 5, jf. lovebekendtgørelse nr. 1035 af 21. august 2007, at Rigsarkivet behandler sager vedrørende brug af rigsvåbenet, som kongekronen er en del af. Rigsarkivet påser, om en anvendt kongekrone kan forveksles med statskendetegnet og derfor er retsstridig. Hvis Rigsarkivet finder, at kongekronen anvendes på en retsstridig måde, overgives den pågældende sag til politiet til videre foranstaltning.

Det fremgår af varemærkelovens § 14, nr. 3, jf. lovebekendtgørelse nr. 192 af 1. marts 2016, at tegn, emblemer og våben, som har offentlig interesse, er udelukket fra registrering, medmindre deres registrering er blevet tilladt af vedkommende myndighed.

Kongekronen er i henhold til Pariserkonventionens (1967) artikel 6c, 1 a, officielt notificeret over for andre stater og udenlandske og mellemfolkelige institutioner som statskendetegn. I medfør af denne artikel er det forbudt at bruge våben, flag og andre statsemler, som tilhører unionslandene, når en sådan brug ikke er tilladt af vedkommende myndighed.

3.1.3. Kulturministeriets overvejelser om kroers anvendelse af kongekronen

Eftersom arkivloven fastsætter, at Rigsarkivet behandler sager om brug af rigsvåbenet herunder kongekronen, lægger lovforslaget op til, at bestemmelserne vedrørende kongekronen indsættes i arkivloven.

Lovforslaget skal ses i lyset af, at Grønhøj Kro, hvor en tidligere ejer havde kongeligt privilegium på driften af kroen, i 2015 blev idømt bøde for at skilte med kongekronen. Efter den gældende lovgivning har kroer, hvor en tilsvarende situation gør sig gældende, ikke ret til at anvende kongekronen.

Da kulturhistoriske hensyn taler for, at de kroer, hvor en tidligere ejer havde kongeligt privilegium på driften af kroen, skal kunne anvende kongekronen, lægger lovforslaget op til, at kulturministeren fremover kan fastsætte nærmere regler om, at kroer kan anvende kongekronen. Dette skal sikre, at de pågældende kroer kan anvende kongekronen efter nærmere regler som led i formidlingen af kulturhistorien om det historiske netværk af kongeligt privilegerede kroer, som sikrede den vejfarende et overnatningssted med mulighed for forplejning.

Efter gældende ret kan kroer, hvor tidligere kongeligt privilegerede kroejere drev kro, ikke registrere et varemærke, hvori kongekronen indgår, hvilket lovforslaget ikke lægger op til at ændre på.

Lovforslaget ændrer ikke på, at andre stater og udenlandske og mellemfolkelige institutioner ikke kan bruge kongekronen.

3.2. Foreningers og virksomheders anvendelse af kongekronen

3.2.1 Gældende ret

Efter gældende ret må kongekronen ikke anvendes som en del af foreningers og virksomheders logo, såfremt det ikke er muligt at fremlægge dokumentation for retten hertil.

Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger pkt. 3.1.2 om gældende ret.

3.2.2. Kulturministeriets overvejelser om foreningers og virksomheders anvendelse af kongekronen

Det er konstateret, at nogle foreninger og virksomheder anvender kongekronen i deres logo. Blandt disse har nogle fået tilladelse af tidligere medlemmer af kongehuset til eksempelvis at kalde sig Kongelig. Da de pågældende foreninger og virksomheder har en tradition for at anvende kongekronen for at fortælle historien om tilknytningen til kongehuset, vil lovforslaget skabe en hjemmel for kulturministeren til at tillade, at kongekronen må anvendes som en del af visse foreningers og virksomheders logo, når historiske grunde taler for det.

Det er med lovforslaget tiltænkt, at kulturministeren på baggrund af en ansøgning fra en forening eller virksomhed kan bestemme, at den pågældende forening eller virksomhed må anvende kongekronen som en del af deres logo.

Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger pkt. 3.1.3 om Kulturministeriets overvejelser om kroers anvendelse af kongekronen.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Forslaget vurderes ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for hverken stat, regioner eller kommuner.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Forslaget vurderes ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet.

6. Administrative konsekvenser for borgere

Forslaget vurderes ikke at have administrative konsekvenser for borgere.

7. Miljømæssige konsekvenser

Forslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

8. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

9. Hørte myndigheder, organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 9. februar 2016 til den 7. marts 2016 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Sammenslutningen af Lokalarkiver, Kommunernes Landsforening, Danske Regioner, Advokatrådet, Organisationerne Danske Arkiver, LO, Dansk Arbejdsgiverforening, Danmarks Restauranter & Cafeer, Dansk Erhverv, Dansk Heraldisk Selskab, Organisationerne Danske Museer, Dansk Historisk Fællesråd, Dansk Industri, Horesta, Det Kongelige Selskab for Fædrelandets Historie, Danmarks-Samfundet, Kongelig Dansk Aeroklub, Kongelig Dansk Yachtklub, Foreningen for Officerer uden for aktiv Tjeneste, Dansk Soldaterforenings Landsråd, Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab og Marienlyst.

10. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/min-dreudgifter	Negative konsekvenser/merudgifter
Økonomiske konsekvenser for det offentlige	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for det offentlige	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Efter gældende ret må kroer, hvor tidligere kongeligt privilegerede kroejere drev kro, ikke anvende kongekronen.

Forslaget til § 5 a fastsætter, at kulturministeren kan fastsætte nærmere regler om, at kroer kan anvende kongekronen.

De nærmere regler vil blive fastsat i en bekendtgørelse.

Det er med lovforslaget tiltænkt, at det af bekendtgørelsen skal fremgå, at en kro på krobygningens facade og i umiddelbar nærhed af krobygningen kan skilte med kongekronen, såfremt en tidligere ejer af kroen var kongeligt privilegeret. Efter 1912 ophørte bevillingsformen og dermed også efterhånden titlen som kongeligt privilegeret. Rigsarkivet kan bistå med at oplyse om, hvorvidt en tidligere ejer af en konkret kro var kongeligt privilegeret.

Det er med lovforslaget tiltænkt, at det i bekendtgørelsen gøres til en betingelse for anvendelsen af kongekronen, at der fortsat drives kro i krobygningen. Ved kro forstås i denne lov et offentligt sted, der serverer mad og drikke, som kan indtages på stedet. For de kroer, hvis hovedbygning ifølge Bygnings- og Boligregisteret er opført efter 1912, er det derudover tiltænkt, at det gøres til en betingelse, at hovedbygningen skal fremstå med et arkitektonisk udtryk fra tiden før 1912. Endelig gøres det til en betingelse, at kroen bærer ordet kro i sit navn.

Bekendtgørelsen skal udformes således, at de pågældende kroer udelukkende kan anvende kongekronen på krobygningen og på et henvisningsskilt i umiddelbar nærhed af bygningen f.eks. ved indkørslen til kroen. Kongekronen må ikke anvendes i andre sammenhænge. F.eks. kan kongekronen kun fremgå på kroens hjemmeside, hvis den indgår som en naturlig del af en fotografisk gengivelse af krobygningen eller/og af krobygningens nære omgivelser. En konsekvens er, at kroen ikke kan registrere et varemærke,

hvori kongekronen indgår. Ved opsætning af nye skilte skal kongekronen være ledsaget af teksten Kro med tidligere kongeligt privilegeret ejer.

Ejere af kroer, som ønsker at gøre brug af muligheden for at anvende kongekronen, skal anmelde et sådant ønske til Rigsarkivet inden 2 år efter bekendtgørelsens ikrafttrædelse. Herefter bortfalder muligheden for at anvende kongekronen.

Efter gældende ret må kongekronen ikke anvendes som en del af foreningers og virksomheders logo, såfremt det ikke er muligt at fremlægge dokumentation for retten hertil.

Forslaget til § 5 b fastsætter, at kulturministeren kan fastsætte nærmere regler om, at kongekronen må anvendes som en del af visse foreningers og virksomheders logo, når historiske grunde taler for det.

De nærmere regler fastsættes i en bekendtgørelse.

Det er med lovforslaget tiltænkt, at kulturministeren på baggrund af en ansøgning fra en forening eller virksomhed kan bestemme, at den pågældende forening eller virksomhed må anvende kongekronen som en del af deres logo.

I vurderingen af en ansøgning fra en forening eller virksomhed kan der lægges vægt på, om foreningen eller virksomheden kan dokumentere en tilladelse fra et tidligere medlem af kongehuset til at kalde sig Kongelig eller en anden lignende tilladelse fra en statslig myndighed.

Der kan forekomme tilfælde, hvor denne dokumentation ikke kan fremskaffes f.eks. på grund af ødelagt arkiv. I så fald skal den pågældende forening eller virksomhed sandsynliggøre, at en sådan tilladelse har eksisteret. I forhold til denne sandsynliggørelse kan der lægges vægt på andre historiske forhold eksempelvis, at et tidligere medlem af kongefamilien har repræsenteret foreningen som æresmedlem eller lignende, samt hvor længe foreningen eller virksomheden har anvendt kongekronen i deres logo.

Tilladelsen til at anvende kongekronen er betinget af, at foreningen ikke ændrer formål.

Dette lovforslag omfatter ikke virksomheder mv., der er tildelt prædikatet »Kongelig Hofleverandør«, som er en ordning, Kongehuset administrerer.

Til nr. 2 og 3

Det foreslås overalt i *kapitel 6* i arkivloven at ændre navnet Statens Arkiver til Rigsarkivet samt navnet Statens Arkivers til Rigsarkivets. Baggrunden for ændringen er, at Rigsarkivet er den betegnelse, som er mest udbredt i befolkningen og derfor også oftest anvendt. Navneændringen blev vedtaget ved lov nr. 652 af 18. maj 2015, men omfattede ved en fejl ikke § 22 a, som blev vedtaget ved lov nr. 742 af 1. juni 2015 på Finansministeriets område, hvor Statens Arkiver og Statens Arkivers nævnes i § 3. Med bestemmelserne vil navnet overalt i arkivloven være ændret fra Statens Arkiver til Rigsarkivet samt fra Statens Arkivers til Rigsarkivets.

Til § 2

Med bestemmelsen foreslås det, at loven træder i kraft den 1. juli 2016.

Til § 3

Med bestemmelsen foreslås det, at loven ikke skal gælde for Færøerne og Grønland.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

§ 1

I arkivloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1035 af 21. august 2007, som ændret ved lov nr. 1170 af 10. december 2008, lov nr. 652 af 18. maj 2015 og § 3 i lov nr. 742 af 1. juni 2015, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 5 indsættes:

»§ 5 a. Kulturministeren kan fastsætte nærmere regler om, at kroer kan anvende kongekronen.

§ 5 b. Kulturministeren kan fastsætte nærmere regler om, at kongekronen må anvendes som en del af foreningers og virksomheders logo, når historiske grunde taler for det.«

Statens Arkiver er nævnt i arkivlovens kapitel 6 i § 22 a, stk. 3.

2. Overalt i *kapitel 6* ændres »Statens Arkiver« til: »Rigsarkivet«.

Statens Arkivers er nævnt i arkivlovens kapitel 6 i § 22 a, stk. 3.

3. Overalt i *kapitel 6* ændres »Statens Arkivers« til: »Rigsarkivets«.

§ 2

Loven træder i kraft den 1. juli 2016.

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.